

Slovenski dom

Štev. 59.

V Ljubljani, v petek, 13. marca 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblastilna za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in uprava Kopitarjeva & Ljubljana
Redazione Amministrazione Kopitarjeva & Lubiana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Il bollettino No. 649:

Cinque incrociatori inglesi colpiti nel Mediterraneo

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

Nuovi scontri fra reparti esploranti ad oriente di Mehilli si sono risolti a nostro vantaggio. Mezzi blindati nemici, presi sotto il fuoco delle artiglierie sono stati in parte costretti a ripiegare, in parte distrutti.

L'azione dell'Asse è stata molto attiva nel cielo cirenaico e sull'isola di Malta, abbattendo sei velivoli in combattimento ed incendiandone altrettanti al suolo; importanti obiettivi risultano efficacemente e ripetutamente colpiti.

Un nostro sommergibile non è rientrato alla base.

Una grossa formazione navale inglese tempestivamente avvistata e costantemente seguita dalla ricognizione, veniva attaccata in più ondate nel pomeriggio di ieri nel Mediterraneo orientale da nostri velivoli siluranti. L'azione è stata coronata da successo: tre incrociatori venivano gravemente colpiti; uno di essi può ritenersi affondato. Successivamente aerei e sommergibili tedeschi rinnavano l'attacco colpendo sicuramente due unità nemiche.

Nemško vojno poročilo

Nepretrgnani brezuspešni sovjetski napadi — Za 109.000 ton ameriških ladij potopljenih po podmornicah

Hitlerjev glavni stan, 13. marca. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vojno poročilo:

Tudi včeraj so ostali na različnih odsekih vzhodnega bojišča ponovni sovražniški napadi brez uspeha. Pri lastnih napadih in nastopih napadalnih čet je bilo zavzetih več krajev, nasprotniku pa prizadete velike izgube.

3. marca je 17. pehotni polk z napadom razbil večkrat močnejše sovražniške sile na njegovih postojankah. Letalstvo je uspešno podpiralo boje na suhem, izvedlo napade na sovjetska zaledja ter bombardiralo pristaniške naprave pri Sebastopolu in Kerču.

V severni Afriki uspešni boji z angleškimi ogledniškimi četami na področju vzhodno od Mekilija.

V vzhodnem Sredozemlju je imela neka angleška ladijska spremeljava hude izgube. Italijanska torpedna letala so zadela tri, nemška bojna letala pa eno angleško križarko. Neko drugo križarko sta poškodovala dva torpeda iz nemške podmornice.

Kakor je bilo že v posebnem vojnem poročilu objavljeno, so nemške podmornice dosegle nove velike uspehe v severnih in srednjih ameriških vodah.

Japonski vojni plen od začetka sovražnosti

Japonska izkrcanja na Novi Gvineji — Odbit kitajski vdor v Siam

Tokio, 13. marca. s. Japonsko vrhovno poveljstvo potrjuje, da so se japonski pomorski in kopni oddelki ob tesnem sodelovanju nekajkrat izkrcali v Salamau in Laeju, važnih točkah na Novi Gvineji.

Tokio, 13. marca. s. Po govoru ministrskega predsednika ter ministrov obojestranskih sil sta obe zbornici soglasno odobrili zahtavo za japonsko vojsko, nato pa sta odložili seje.

Bangkok, 13. marca. s. Siamski radio je oddal naslednje poročilo: 9. marca je ob šestih zjutraj oddelek nasprotnikovih čet vdrl v Siam severno od mesta Cangmaja. Siamske čete so tako posegle v boj. Spopad je trajal dve uri. Nasprotnikov oddelki so bili razpršeni ter so se umaknili, ko so na bojišču pustili nekaj mrtvih, ranjenih, in vojnih potrebin.

Tokio, 13. marca. s. Od začetka sedanjega vojne pa do včeraj 10. marca so Japonci zajeli nad 200.000 mož, je povedal vojni minister Togo, ko je v zbornici poročal o vojaškem položaju na Su-

matri, Javi, Timorju in v Birmi. Letalstvo japonske vojske je sestrelilo ali na tleh uničilo čez 1600 nasprotnikovih letal. Japonci so zajeli 2100 kosov topništva, 190.000 strojnico, pušk in drugega prenosljivega orožja, 28.000 raznih bojnih vozil, med njimi tankov, avtomobilov in železniških voz. Ti uspehi se bodo izkazali za še važnejše, ko bodo dobili podatke o ujetnikih in plenu ob zasedbi Rangona. Razne industrijske naprave ter zelo važni predeli za pridobivanje surovin v holandski Indiji so razmeroma malo trpehi. Holandske oblasti so se obvezale, da bodo popolnoma sodelovale z Japonci za obnovo teh naprav in dela. Minister je poudaril še enkrat, da je zasedba Rangona docela prezvela pot za preskrbo, ki je prihajala iz Birme kitajski vladi v Čungking. Minister je nazadnje poudaril, da se v zasedenih krajih naglo obnavlja mir in red in da se japonske obrambne postojanke na severnem bojišču utrjujejo. — Opomnil je japonski narod, naj bo vedno bolj združen in naj doseže svoj cilj: veliko vzhodno Azijo.

terem bo ves postopek pri razlaščenju dobrin, ki jih imajo Judje, skrajšan.

Govor novega ministrskega predsednika so na shodu sprejeli z živahnim odobravanjem.

Klic francoskih razumnikov zoper angleške napade na Francijo

Pariz, 13. marca. s. Pariški tisk prinaša oklice raznih zastopnikov francoskega razumništva, ki odločno protestirajo zoper angleške zločine nad Francijo. Oklice pravi: »Anglija ni nikoli bombardirala Nemčije, dokler je bila naša zaveznica. Njene bombe niso zadevale nemških obojestranskih sil, dokler ni bilo o nam kaj koristilo. Zdad, ko je Anglija zapustila Francijo sredi bitke, pa strahuje naše prebivalstvo in skuša ohromiti naša industrijska središča ter preprečiti obnovo naše države. Po Stalinovih zapovedih skuša Anglija ustvarjati nerode, gospodarsko in moralno zmešnjavo ter povzročiti krvavo revolucijo. Anglija

Spet veliki pomorski uspehi letal in podmornic

Pet angleških križark zadetih na Sredozemskem morju

Uradno vojno poročilo št. 649. pravi: Novi spopadi med ogledniškimi oddelki vzhodno od Mekilija so se odloili v našo korist; angleška oklepna vozila, ki jih je obstreljevalo topništvo, so se morala umakniti, deloma pa so bila uničena.

Osnovno letalstvo je bilo zelo delavno nad Cirenajko in nad otokom Malto ter je sestrelilo šest letal v boju, prav toliko pa jih je zažgalo

Indijski voditelji o bližnjih pogajanjih z angleškim ministrom Crippsom

Rim, 13. marca. s. Zastopnik agencije Reuters je imel z indijskimi voditelji razgovor glede na sklep angleške vlade, da pošlje novega ministra Stafforda Crippsa v Indijo. Naslednik indijskega voditelja Ghandija Pandit Nehru, je dejal pri razgovoru samo: »Predmet za razlago bo prišel na vrsto pozneje.« Zelo molčeče je v zvezi s tem bil tudi predsednik vseindijske zveze Savarkar, ki je dejal, da njegova

na zemlji; važni cilji so bili znova učinkovito zadeti.

Ena naša podmornica se ni vrnila. Naša torpedna letala so v vzhodnem Sredozemlju večkrat popoldne večkrat napadla veliko angleško pomorsko spremeljavo potem, ko so jo zasledila in neprenehoma spremljala ogledniška letala. Nastop je bil kronan z uspehom: tri križarke so bile močno zadete in ena najbrž potop-

zveza ne more pripisovati velikega pomena neskončnim razpravam in sejam, dokler ne bo Indija dobila točno označenih svobostin. Prav tako se je vedel bivši ministrski predsednik iz Madrasa, ki je dejal: »Vse je odvisno od tega, kaj nam bo sir Stafford predložil. Brez tega ne morem za zdaj povedati ničesar.«

Angleški stroški za vojno

Rim, 11. marca. s. Angleški finančni minister Kingsley Wood je v poslanski zbornici povedal koliko velja Anglijo vojna dozdaj. V zadnjih šestih tednih so vojni stroški znašali 14,5 milijonov funtov šterlingov na dan. Vlada ima od zbornice dovoljen kredit za vojno v znesku 88,5 milijonov funtov šterlingov. Minister je napovedal, da bodo stroški prihodnje tedne še narasli in da bo moral zahtevati dodatno odobritev, če hoče izpolniti svoje naloge. Povedal je, da so povprečni dnevni stroški za sedanjo vojno dosti večji od stroškov v pretekli vojni, v primeri z lanskim letom pa so dva in polkrat večji.

Nemški pregled o letalskih izgubah nasprotnikov

Berlin, 13. marca. s. Pregled, ki so ga postavili nemški vojaški krogi, kaže, da so države trojne zveze od 8. decembra 1941 do 7. marca 1942 uničile svojim nasprotnikom vsega skupaj 4233 letal. Od tega je 1537 angleških, ameriških in holandskih letal, ki so jih sestrelili ali uničili na tleh ali zajeli Japonci, 1841 sovjetskih letal, 850 pa angleških, ki so jih uničili drugi zavezniki.

25 letnica škofovanja Pija XII.

Vatikan, 13. marca. s. Sv. oče Pij XII. bo praznoval 25 letnico škofovanja 14. maja, na praznik Vnebohoda. Ob vzvišeni obletnici bo Pij XII. dal svetu očetovsko poslanico

Usoda trojne zveze je usoda Bolgarije

Sofija, 13. marca. s. Ravatelj bolgarskega tiska minister Nikolajev je imel pri zvezi bolgarskih časnikašev govor, v katerem je dejal: »Vsi se zavedamo, da je usoda Bolgarije brez-pogojno zvezana z usodo držav Osi in velikih zaveznic iz trojne zveze. Zmaga Osi je tudi naša zmaga. Velicina Osi se ujema z uresničenjem naših zgodovinskih sanj, za kar se je bolgarsko ljudstvo borilo stoletja. Nova Evropa bo našla Bolgarijo zedinjeno po plemenu in po mejah.«

Angleški letalski napadi na francoska mesta

Pariz, 13. marca. s. Angleška letala so pred-snočnim znova poskusila z napadom na neko mesto v severozahodni Franciji. Bombe so za-dele neko cerkev ter več stanovanjskih hiš. Nekaj žrtev je bilo med civilnim prebivalstvom. Tvarna škoda, povzročena na zasebnih hišah, cerkvi ter na nekem dekliškem zavodu je ogromna. Noben vojaški cilj ni bil zadet.

Francoska vlada zanikuje glasove o odstopitvi Madagaskarja Japoncem

Vichy, 13. marca. s. Zlobne ameriške glavo-e, ki bi radi svetovni javnosti dopovedali, da se Japonska in Francija pogajata glede več-liknega otoka Madagaskarja, ki leži ob vzhodni afriški obali, v francoskih vladnih krogih glad-ko zanikujejo. Glede obiska japonskega gos-podarskega odposlanstva, ki naj bi se zdaj mu-dilo na Madagaskarju, pripominjajo samo, da sta zdaj na vsem Madagaskarju le dva Japonca, in sicer stara žena, pa neki delavec. Ameri-ški pritisk in ameriške grožnje skrivajo dru-gačne namene, pravijo v Vichyju, toda Fran-cija je odločena braniti svoj imperij, kakor je bilo že povedano.

ljena. Nato so nemška letala in podmornice po-novile napad in so prav gotovo zadele še dve drugi angleški enoti.

Rim, 13. marca. s. Radio v Kairu, za katerim ponavljajo novice druge angleške propagandne po-staje, je predvčeršnjim sporočil, da so angleška letala izvedla posrečen napad na italijanski po-morski oddelek ter zadela in zažgala 1 križarko, 1 rušilec in 1 parnik. Večerašnje italijansko vojno poročilo z običajno strogo nepristranostjo ugotav-lja kakšna so resnična dejstva. Nastop, o katerem poroča angleški radio, ni imel nič uspeha. Spre-tno manevriranje ladij, ki so bile v sprevedu, uspešni odgovor spremljevalnih vojnih ladij, ta-kojšnji poseg italijanskih in nemških lovec je iz-jalovil nasprotnikovo zasedo in ves oddelek je mogel srečno priti na cilj. Edina izguba pri tem pomorsko-letalskem spopadu je izguba dveh na-sprotnikovih letal. Ko so zatem napadle še pod-mornice, ni bil uspeh nič drugačen. Nasprotnikove trditve so torej brez slehernega temelja. Pač pa je treba poudariti novice iz vojnega poročila, ki se nanaša na potopitev dveh angleških podmornic. Lov na angleške podmornice, ki je bil zadnje tedne ojačen, še naprej prinaša uspehe.

Seja ministrskega odbora za cene pri Duceju

Rim, 13. marca. s. Pod Ducejevimi predsed-stvom se je v Beneški palači sešel medministr-ski odbor za vzporejanje in razdeljevanje pre-skrbe ter za cene. Seja se je začela ob 17 in se je končala ob 19.30. Odbor se bo spet sešel danes ob 17.

Vesti 13. marca

Za načelnika odbora za zunanje zadeve v po-slanski zbornici je bil namesto generala grofa Takacs-Tolovaja, ki je podal ostavko, imenovan prof. Michael Teleky, bivši polje-delski minister, poročajo iz Budimpešte.

Poročila iz uradnih indijskih krogov v Bang-oku pravijo, da so v prvih dveh mesecih letošnjega leta iz Kalkute izselili 514.000 oseb. Prav tako je vlada povabila prebi-valstvo v Karachiju, naj mesto izprazni.

Včeraj je z letalom odpotovalo v Berlin poseb-no švedsko trgovsko odposlanstvo, ki se bo v nemški prestolnici pogajalo za nov go-spodarski sporazum.

V Kopenhagnu so podpisali novo trgovsko po-godbo med Dansko in Norveško, ki bo tra-jala šest mesecev. Danska bo izvažala blaga in pridelkov v vrednosti 27.000.000 kron, uvažala pa blaga za 36.000.000 kron.

Poglavnik je imenoval dr. Vjekoslava Frančiča za zaupnika in zastopnika pri II. armadi italijanske vojske na Sušaku. Dr. Frančič bo obdržal svoje dosedanje mesto kot za-stopnik ministra za zunanje zadeve.

Nemški vodja je odlikoval z redom Železnega križa s hrastovo vejico in meči viteškega reda letalskega kapitana Philippa. Poleg tega je podelil odlikovanje hrastove ve-jice še dvema drugima letalskima častni-koma: kapitanu Ubbenu in pa poročniku Ostermanu, ki sta dosegla svojo 60. ozi-ro-ma 62. letalsko zmago. Železni križec so dobili trije vojniki v Afriki: major Hecht, podporočnik Heintze in narednik Huebner.

Iz Zagreba je včeraj odpotovalo v Bratislavo po-sebno odposlanstvo ustaškega sibana, ki ga je vodil Poglavnikov adjutant Blaž Lorković, da bi se udeležilo slovesnosti ob tretji oblet-nici nezavisnosti slovaške države.

Iz Budimpešte poročajo, da je ministrski pred-sednik de Kallay sprejel italijanskega poslanika Filippa Anfusa in se z njim dolgo ter prisrčno razgovarjal.

Novi vrhovni poveljnik ameriškega brodo-vja admiral King je novinarjem izjavil, da posled-je bodo več objavljali imen trgovskih ladij, ki bi jih sovražnik potopil, da ne bi sovražnik pri-šel do koristnih poročil. Pomorske izgube bo-do objavljali samo glede na velikost tonaže ladij.

V Stockholmu so včeraj na tramvajih in avto-busih začele redno službo švedske ženske, ki bodo nadomeščale moške, poklicane pod orožje.

Tehnični odbori so hudo zaposleni s pripravi-mi novega obrambnega načrta za Švedsko, ki ga bodo parlamentu predložili v odobritev že pred veliko nočjo.

Ameriška vlada je izdala odlok, po katerem bodo potegnili iz prometa znatno število prevoznih ladij, ki so doslej prevažale blago v An-glijo, ker jih rabijo za svojo državno službo. Vest je napravila globok vtis na londonski borzi, kjer so akcije raznih plovnih družb padle za več točk. Nekateri teh družb nam-reč ne morejo več nadaljevati z delom, ker jim primanjkuje ladij.

Po padcu Rangona, naglašajo v japonskih po-litičnih krogih v Tokiju, se od dneva do dneva bolj bliža ura osvoboditve Indije. Hkrati pa opozarjajo Čungking, naj se ot-re-se sanj o anglo-ameriški pomoči.

Iz Newyorka poročajo, da bodo vsa v Ameriki naložena imetja Holandske Vzhodne Indije prenesena na tako zvani »Holandskoindijski odbor za vojne nabave«. Denar pa bo upo-rabljen za odplačilo vojnih dobav, ki jih je že dobila Holandska Indija.

Holandski voditelji so zdaj izgubili svoje kra-ljestvo in tudi čast, ker niso hoteli priznati nespremenljivega dejstva pripadnosti Ho-landske evropskemu kontinentu, holandske-ga cesarstva pa vzhodnoazijskemu prostoru, piše nemška Diplomatsko-politična kores-pondenca.

Loški potok nekdanj in sedaj

V teh naseljih žive naši najbolj izkušeni gozdarji

Ribnica, 12. marca.

Loški potok imenujemo ozko, koritu podobno krasko polje od Bloka do Drage med ribniškimi in loškimi hribovjem. Ozka dolina, ki jo ob hudih nalihih in daljšem deževju poplavi ponikalnica Loški potok, ima ob obronkih borne njive in senožeti ter čiste smrekove gozdove in šteje nekaj nad 2500 prebivalcev. Dolino zapirajo Blošek (1035 m), Kolačnik (910), Retijska gora (934), Srednji vrh (865), Jazbina (846), Sadal (832), Vrat (868), odpirajo pa jo banovinske ceste proti Cabru, Rakeku in Sodražici. Podnebje je ostro in mrzlo, saj traja tu zima šest mesecev, vendar je sončno in zdravo.

Nekaj zgodovinc

Ob studencih in ponikalnicah so imeli Ložani že nekdanj pašnike. Po izsekavanju lesa in razširjenju senožeti so si z le njim lastno pridnostjo, ki je svojstvena pri Ložanih, samo zaradi vztrajnosti napravili na skopih kraskih tleh njive in ustanovili nove vasi, katerih imena prav tako ponazorjujejo sliko te dolinice, kakor Travnik, Retije, Mali log.

Dokler je bilo tu malo naseljencev, je bil Loški potok združen z bloško župnijo, pozneje pa sta bili odcepljeni od Bloka dve odvisni ekpozituri: Loški potok in St. Vid pri Žilcah. Ščasoma sta obe odvisni ekpozituri postale samostojna vikariata. Leta 1863. je škof Jernej Vidmar spremenil mnoge vikariate v župnije.

Po zapiskih starih župnijskih urbarjev je štel Loški potok le 16 posestev, ki so bila podložna ribniški graščini. Ljudstvo je živeło samostojno in ločeno od sveta, se pečalo z živinorejo, pozimi pa delalo obode, leseno posodo in drugo orodje.

Franc Ks. Kramer (rojen leta 1800. v Prigorici pri Dolenji vasi) piše v svojem življenjepisju kot loški župnik prav zanimivo o tedanjih razmerah, ko je pastiral v tej župniji (leta 1833.):

»Posestniki ribniške graščine so bili plemeniti, ki so preživeli največ časa v mestu, gospodarstvo pa prepuščali oskrbnikom. Take baže je bil tudi zadnji posestnik grof Kobenzl Moral je — ves bolan in zadolžen — prodal graščino v Ribnici in hišo v Ljubljani. Oboje je kupil njegov oskrbnik

Anton Rudež. Ta je bil rojen Krašovec iz Kobilje glave in prebrisan mož, da malo takih.«

Nato nadaljuje, kar je tako značilno tudi za razvoj lesne domače obrti in kar še danes ovira njen napredek — namreč v Ribniški dolini, kajti v Loškem potoku je ta obrt skoraj popolnoma propadla:

»Potočani so imeli že od nekdanj pravico sekati les v bližnjem gozdu, izdelovati leseno posodo, obode, škafle, küble in sploh suho robo in jo prodajati po Hrvaškem in Ogremem. Graščak je kmalu zapazil ta skrili, toda obilni studenci. Da bi imel tudi od gozda dobiček, je postavil tik cerkve veliko poslopje in zapovedal, da morajo prodajati (seveda po zelo nizki ceni) vse robo njegovi zalogi, kjer bodo lahko nato kupili blago.«

Ljudstvo gotovo ni moglo več z veseljem izdelovati suhe robe in je to obrt vedno bolj in bolj opuščalo, čeprav so samo Potočani sloveli po svojih izdelkih s svojstveno narodno ornamentiko.

Prav zanimivo piše kronist dalje: »Novi graščak si je znal pridobiti kresijske uradnike in od njih je dobil pravico deliti zemljišča svojih podložnikov. Nepremišljeni kmetje z več sinovi so z veseljem sprejeli tu pravico in tako se je začela kosati naša zemlja. Posledica tega so bili obilni prepisi, večji zemljiški davki — graščak pa je imel večje dohodke. Dokler so bila zemljišča skrajna in jih je obdelovala ena družina in plačevala skupno davke, so lahko živeli, po razdelitvi pa je začelo gospodarstvo propadati in ljudje so se začeli seliti v tujino.«

Za časa pastiranja pok. Kramerja so v Loškem potoku tudi prenovili župnijske cerkve in napravili dovozne poti do cerkve.

kolera

Leta 1836. je divjala tudi v Loškem potoku zavratna kolera in v kratkem času podavila toliko ljudi, da je bilo pokopališče premajhno in so ga morali precej povečati. V tem času so popravili tudi že napol porušeno kapelico sv. Barbare na pokopališču, ki je starejša od farne cerkve.

Nekdanji potoški župnik pok. Kramer razpravlja v svoji kroniki o težavah duhovnega pastirstva v tej fari in pravi: »Ko je vlada uvedla po mejah posebne straže (Grenzjäger), je dobil Loški potok 32 takih topotisarov, ki so zalezovali ženske, kakor volk ovce. Ker sem grajal njihovo razuzdanost, so mi grozili, da me ustrelje. V dekliskih sreih sem vzgal gorečnost do službe božje in svetih zakramentov in obvaroval sem vsa dekleta.«

Nato zaključuje: »Večjeja spoštovanja in zapiranja, večje ljubezni do pastirja si skoraj ne bi mogel želeti.«

Zdrav, pošten rod

Živi tod še danes. Prav trdo delo in oster zrak sta dala Potočanu kremenit značaj. Potoških gozdnih

strokovnjakov ni treba hvaliti, ker jih hvall in odlikuje njihova pridnost in ravno zaradi te Potočane povsod radi sprejmejo. Sedaj živi v Loškem potoku nad 2500 ljudi, od teh 311 posestnikov, ostali pa so najemniki in se preživljajo deloma z živinorejo, deloma pa s prevažanjem lesa v Ortaek pri Ribnici ali na Rakek. Letno odvažajo iz Loškega potoka 11.400 kubičnih metrov lesa, od tega iz Auerspergovih gozdov okrog 7000 kub. metrov. Potočani so skromni ljudje, pridni, zato pa jih povsod tudi radi sprejmejo. Mnogi so hodili na sezonsko delo v bosanske gozdove, mnogi pa so morali s trebuhom za kruhom tudi čez lužo v Ameriko, nekateri pa na delo v Francijo.

Posebno pozornost posvečujejo rejli drobnice, in kdo ne pozna pri nas nogavice iz potoške vasi? Na senožetih najdeš bogato planinsko zdravilo florov, skrbno obdelane njivice, kjer dobro obrodijo krompir, kavlja in bob, dočim koruza tu ne dozori. Kraji so pasivni in zato potrebni posebne pozornosti. Pred leti so oblasti pošiljale v ta kraj kar vagone koruze.

Lepi so ti kraji, le dobre pitne vode ni, zato pa pojemo v Ribniški dolini

Vsak potok teče

Samo Loški potok ne. Tu imajo samo vodo kapnico. Če se pripelješ po cesti iz Sodražice, se ti bo ob pogledu na hrib, Tabor imenovan, z lepo cerkvijo, oko kar razveselilo. Od tod je krasen razgled po dolinici in temnih gozdovih, iz katerih slišiš ob večerih, ko sonce tone za Reteškimi gorami, ukanje čukov in sov, bevskanje lisic in glasove drugih živali. Le nekaj strelav, pa si v temnem gozdu, kjer domuje medved z jeleni in srnjadjo. Zal, da jelenjad vedno bolj iztreblja oziroma izganja srnjad.

Valvazorjeva beseda

Ko pišem o pridnih Potočanih, se mi je skoraj sama vsilila misel na Valvazorjeve vrstice o Kočevskem, da sem vzel v roke njegovo berilo. Na strani 68. in 69. sem našel med drugim:

»Kočevsko okrog Kočevja je cela grofija. Tu so mnoge visoke gore in z gozdom porasle pustinje, vendar pa tudi nekatere prekrasno cvetoče in bogate blagoslovljene, rodovitne poljane. Vsako leto pridelajo silno veliko prosa, ovsu in dokaj dobre turšiče. Ajda tu ne uspeva. To pomanjkanje pa ne obilno nadomešča na drug način. V tem predelu se kopišijo prepelice v tako številnih jatah, da jih je knez Turjaški blagega spomina dobil v treh tednih na lovu s sokoli nad 3000. Seveda so to še druge ptice, razna divjačina, pa tudi ribe in raki. Prav tako raste tu neverjetno mnogo gob, ki jim pravijo mavrahi. Skratka, kar koli si morejo usta zaželeati in zahtevati od rastoče narave, vse je položila v ta tla, kakor v zakladnico in vse daje v času z darežljivo roko...«

V Loškem potoku je precej najemnikov, pridnih ljudi, delavalnih, vztrajnih, poštenih in zdravih in bi radi segli po tej darežljivi roki v korist naše ožje in širše domovine.

Slovesnosti za tretjo obletnico kronanja sv. očeta Pija XII.

Rim, 13. marca. s. S slovesnimi obredi so večeraj proslavili tretjo obletnico kronanja sv. očeta Pija XII. V Sikstinski kapeli so se zbrali člani diplomatskega zbora pri Vatikanu, veliki mojster malteškega viteškega reda, družina knezov Paccellijev, zastopstvo reda sv. groba in predstavniki rimskega plemstva, dostojanstveniki papeškega dvora, visoki prelati, nadškofje in škofje, voditelji posameznih kongregacij in druge osebnosti. Kurijski kardinali in nadškofa iz Napolija in Bologne so čakali v prednji dvorani, kamor je prispel papež nekaj pred 10.30. Prelati so izrekli Piju XII. svoja vosečila. Papež, ki je bil obločen v oblačila iz bele svile, je sedel na nosilni sedež, nakar so ga nesli skozi Volvodsko in Borgijsko dvorano med živim pozdravljanjem zbranih vernikov, papeška garda pa je izkazovala čast. Na izraze sinovske vdanosti je sv. Oče odgovarjal

s tem, da je vernike blagoslovljal. Ko je stopil v Sikstinsko kapelo, so pevci zapeli »Ti si Peter«. Vsi zbrani so poklekli. Ko je papež sedel na prestol, je začel dekan kardinalskega zbora Granito Pignatelli di Belmonte sv. mašo, med katero je pevski zbor pod vodstvom mojstra Perosija pel »Kronanje mašo«, katero je bil Perosi zložil pred tremi leti za izvolitev papeža Pija XII. Po končanem sv. opravilu je papež podelil apostolski blagoslov, potem je pa sedel spet na nosilo in se vrnil v oblačilno dvorano, kjer so ga verniki prav tako pristržno pozdravljali kakor ob prihodu. Tam je sv. Oče odložil tiaro in plašč in se vrnil v svoje prostore. Za tretjo obletnico vladanja je sv. Oče dobil številne brzojavne čestitke od številnih glavarjev držav in predstavnikov vlad, raznih odličnikov in vernikov.

Vreme se je spremenilo

Vremenski režim 40 mučenikov nam je prinesel najprej 3 lepe in sončne dneve, čez noč pa se je vreme spremenilo in je začelo deževati. Je močno oblačno danes, vendar ni treba imeti nikakega strahu, da se ne bi lepo vreme 40 mučenikov dobro obneslo, kajti je po navadi, da imamo v dobi 40 dni tu in tam kak deževen dan. So bila leta, ko je bilo do 10 deževnih dni, a tudi leta, ko je bilo skozi in skozi lepo, suho in brez dežja. Neka leta pa je bila prav ob tem času močna deževna doba, tako da so se pri nas pojavljale katastrofalne pomladanske povodnji.

Sicer traja še vedno južno vreme. Termometer je davi kazal 2 stopinj nad ničlo. Sneg je po ravninah popolnoma skopnel. Izginil je

in povsod so se že pokazali travniki. Sedaj je čas, da kmetje na njive navozijo gnoj. Tudi ljubljanski posestniki sedaj marljivo gledajo, kako bodo pognojili svoje njive in travnike v okolici. Letos numeravajo še več travnikov preorati in spremeniti v njive, kamor bodo nasadili krompir, fižol in druge koristne poljske pridelke.

Zaradi naglega tavanja snega so vode znatno narasle. Ljubljanka je pred dnevi narasla za 147 cm, nato je začela upadati ter je do večeraj upadla za 75 cm, davi pa se je zopet dvignila za nekaj centimetrov.

Tehtevajte povsod naš list!

Iz Države

Predvečerajšnjim je papež sprejel v audienco okrog 2000 oseb, med njimi 300 parov novporočencev in skupino italijanskih vojakov. Sv. oče je množico pozdravil s posebnim nagovorom, v katerem je poveljeval delo neveste in matere, ki jo je označil kot sonce družine. Na koncu je vsem podelil apostolski blagoslov in se nato umaknil v svoje zasebne prostore.

Pavjski škof je kongregaciji za sv. obrede poslal vprašanje, če bi bilo dovoljeno rabiti namesto bronzastih zvonov v cerkvenih stolpih radiofonske naprave, s katerimi bi lahko vabili vernike k svetim opravilom. Kongregacija pa je na vprašanje odgovorila nikalno. Dodala je: »Starodavno in častljivo je namreč izročilo sv. Cerkve, da rabi bronzaste zvonove, ko vabi vernike k svetim opravilom in drugim obrednim namenom.«

Tudi v baziliki sanmarinske republike so imeli žalne sveče obrede za pokojnega vojvodo d'Aosta. Pri maši zadržani so bili italijanski konzul Guglielmi, kapitan sanmarinske vlade in višji predstavniki sanmarinske fašistične stranke.

V okviru novega gospodarskega in političnega reda se gospodarstvo na Egejskem otočju prav zadovoljivo razvija. V kmetijstvu, industrijsstvu, obrtništvu in trgovstvu je posebno v drugi polovici preteklega leta prišlo kljub neogibnim težavam sedanje vojne dobe do izredno lepih gospodarskih uspehov. Vse je zasluga italijanskih oblasti, ki so s svojimi gospodarskimi in bančnimi organizacijami raztegnile zelo živahno delavnost po vsem tem raztresenem ozemlju, tako važnem po svojih virih, s katerimi vzdržujejo blagovno izmenjavo med posebnimi otoki in s sosednjo Anatolijo. Najboljši dokaz žive delavnosti je ta, da je italijanska država banka v Vatiju, glavnemu mestu na otoku Samu, odprla novo egejsko podružnico.

Fašistični tajnik v Comu je odvzel člansko izkaznico fašistu Pietru Scottiju, tajniku fašija v Colico, ker je »priredil razkošen, pantagruelski in nesodoben poročni obed, kjer je postregel gostom z več kot šestdesetimi jedmi, ki so deloma prepovedane ali pa omejene.« Trije drugi fašisti, ki so bili pri požaruški poročni slavnosti, so bili za nekaj časa izključeni iz članstva. Po tem je vidno, kako strogo in nepristransko Stranka kaznuje vse, ki se pregrešijo zoper odredbe, dane vsemu narodu, pa čeprav so krivci iz najbližjih vrst.

Dobiček Banca di Roma, Vdovstvo znane velike banke »Banca di Romac je izdelalo bilančno poročilo za lansko poslovno leto. Bilanca izkazuje nekaj več kakor 19 milijonov lir čistega dobička, ki je za dobre štiri milijone višji kakor pa predlanski. V kratkem bo obniži zbir delničarjev, na katerem bodo ta dobiček tudi razdelili. Delničarji bodo dobili po 4% dividende.

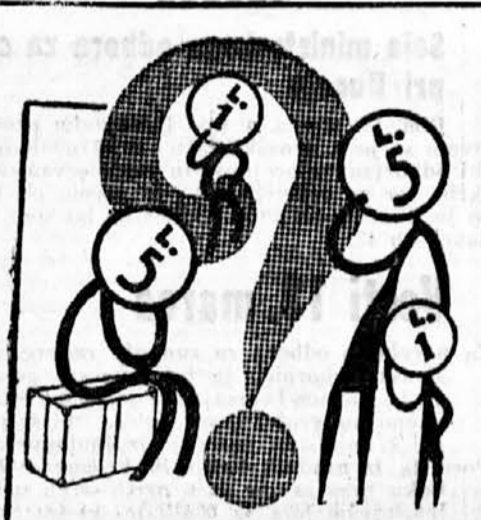
Pomnožitve trgovine z nordijskimi državami. Lansko leto se je močno pomnožila trgovinska izmenjava med Italijo in severnimi državami, to je Dansko, Norvečko, Švedsko in Finsko. Tako je znašala vrednost trgovinske izmenjave s Švedsko predlansko leto 400 milijonov lir, lansko leto pa nekaj nad 500 milijonov. Švedska je v Italijo izvozila več blaga kakor pa ga je dobila iz Italije, vendar razlika ni velika. Švedska je izvažala v glavnem surovine, kupovala pa razne naravne in umetne tkanine. Podobno je tudi z ostalimi severnimi državami iz izjemo Danske, ki je dobavljala večino svoje kmetijske in živinorejske pridelke, kupovala pa tkanine.

Preprečeno prodajanje oblačilnih nakaznic. Policia v Torinu je zasledila, da sta dva lastnika trgovine z oblačili, neki Filippo Bonquie in Ganna Giuseppe, na skrivaj manipulirala z oblačilnimi nakaznicami in potem blago pod roko prodajala. Preiskava je spravila na dan, da sta trgovca kupila pod roko 54 oblačilnih nakaznic in zanje plačevala po 100 do 120 lir za komad. Oba sta romala v zapor in bosta prišla pred sodišče, da ju bo doletela težka kazen, ki jo za takšne zlorabe predvidevajo kazenski predpisi.

Sreča v nesreči. 33letni delavec Armando Veroni je delal na neki visoki stavbi v Rimu, kjer so popravljali osterže. Mimoidoč ljudje pa so pretrašeni gledali delavca, kako mu je zdrsnilo in je začel padati v globino. Očividcem je zastah dih, toda nesrečnik je imel srečo v nesreči. V sredini hiše je bil velik balkon, na katerem so stanovalci zračili posteljnino. Delavec je padel na ta balkon in se tako rešil. Padeec je bil tako globok, da se je navzile temu, da je padel na mehko, precej potolkel, toda smrti je ušel.

Triletno dekletce utonilo

Ljubljana, 13. marca. Večeraj je šla triletna Vidka Venturiničeva, stanujoča na Izanski cesti 141, k sosedom na obisk. Bila je nekaj časa pri njih, potem pa je odšla proti domači hiši. Namesto da bi šla po navadni poti, jo je mahnila kar po bližnjici. Pot je vodila tudi čez nekaj več kakor meter širok jarek, čez katerega je bila položena deska. Nesrečen slučaj pa je hotel, da je Vidki spodrsnilo in je padla z glavo naprej v jarek ter se zadušila. Vode je bilo v jarku komaj toliko, da je segala do kolena. Hudo prizadetim staršem izrekamo svoje sožalje.

Cosa si può fare con 12 Lire? Kaj lahko storiš z 12 litami?

Comperare un automobile, un paufflo, una pellicola, un corredo, una biblioteca!
 Sì, puoi avere tutto ciò ed altro ancora per sole 12 Lire, se acquisti un biglietto della Lotteria di Tripoli e se sarai uno dei fortunati vincitori del numero e ricevi premi che saranno estratti in Roma il 10 Maggio p. v.
 Già 22 possessori di un biglietto delle Lotterie precedenti sono diventati milionari riscuotendo dodici lire.
 Potrebbe essere il tuo turno! Acquista oggi stesso un biglietto.
 Kupiš auto, jauto, krzno, opravo, knjižnico! Da, vse to in še kaj drugega imaš lahko samo za 12 lir, če si nabaviš srečno loterije Tripolis in se uvrstiš med srečne dobitnike številnih bogatih obitkov, ki bodo izžrebani v Rimu 10. maja t. l.
 Ze 22 imeteljev srečke iz prejšnjih loterij je postalo milijonarji, ker so tvežali 12 lir. Lahko si sedaj na vrsti ti! Še danes si nabavi srečko!
LOTTERIA DI TRIPOLI

Earl Derr Biggers ČRNA KAMELA

»Kaj? Oditi nameravate s Honoluluja?«
 »O — seveda...«
 »Odsli boste s tega priljubljenega koččka zemlje, o katerem ste radi in lepo napisali na milijone besed...«
 »Enostavno moram, Charlie. Ali ste si že vzeli kdaj čas in razmišljali o tem, kakšen vpliv ima ta očarjuočna lepota na tvoj bujni obali, na kateri pihljajo in nas božajo topli južni vetrovi? Človek se uspa, običi na mestu in obuboža. Nobena kokosova palma ni več zame. Bukovi gozdovi, Charlie! Ali mišlste tudi vi tako o bukovih gozdovih? Ti delujejo osvežujoče in vlivajo novega poguma. Sploh pa so bukke moja najljubša drevesa. Velik, ustaljen in krepak mož iz starega dobrega zapada — to bo posledj moj ideal.«
 Chan je nagrbnil čelo. »Ali se vam ni posrečilo pridobiti miss Julije za vaše nazore o Havajih?«
 »Tako nekako je videti. Na petnajst tisoč turistih sem to z uspehom poskušal, toda spotaknilo se mi je ob ženski, ki jo imam rad. Takšno je pač življenje.«
 »Če boste odsli od tod, boste morali zapustiti veliko lepega, toda mnogo lepega boste pa vzeli tudi s seboj, kajti miss Julija gre z vami,« je rekel Chan.
 »Pripomba,« se je zasmejala Julija, »ki bi jo morali izustiti vi, mr. Bradshaw.«
 »To še pride,« ji je odgovoril žarečega obraza.
 Chan je zasenjeno pogledal na vzhajajoči mesec in na blešketajoče lučke ob obrežju. Z bližnjega vrta je donela mlodna melodija neke havajske pesmi. »Biti mlad, zaljubljen in na tem

otoku,« je rekel. »Kaj more biti še lepšega? Obliznite si vse prste! Le enkrat nastopa v življenju cvetje. Čas beži. Prišel bo trenutek, ko niti zlato niti biseri ne bodo mogli pričarati nazaj mamečih čarov sončne mladosti.«
 »Toda Charlie, vi postajate sentimentalni,« je vzkliknil Bradshaw.
 Chan je prikimal. »Mislim na čase svoje lastne zaljubljenosti ob tej obali, kar je že daleč preč. Kako dolgo, boste vprašali? Medtem sem postal že oče enajstim otrokom...«
 »Prav gotovo imate vse razloge, da ste nanje ponosni,« se je vitaknil vmes Julija.
 »Prav tako sem ponosen, kakor ste mi vi dali povod za to,« je odgovoril Chan. »Na vsak način sem prispeval svoj delež k temu, da sem preteklost povezal s prihodnostjo. Če umrem in zapustim enajst otrok, kd bi mogel potem reči, da nisem živel? Mislim, da nihče.«
 »V tem pogledu imate nedvomno prav,« ga je zagotavljala Jimmy.
 »Ali bi mogli z vami za trenutek govoriti na samem?« je prosil Charlie. Stopil je z Bradshawom nekaj korakov proti hiši.
 »Kaj je?« je hotel vedeti mladenič.
 »Vsak trenutek se utede mnogokaj zgoditi. Najkasneje v eni uri vam bom lahko povedal, kdo je umoril Shelah Fane.«
 »Moj Bog!« je presunjeno vzkliknil Jimmy.
 »Še prej pa imam za vas neko nalogo. Miss Julija je bila najboljša prijateljica pokojnice. Pojdite nazaj k njej in ji po možnosti zelo obzirno povejte, da je bila miss Fane tista, ki je ustrelila Dennyja Maya. To doslej brez nadaljnega drži.«
 »Je to mogoče?«
 »Je. Odkrijte ji to torej previdno, potem je udarec ne bo tako prizadel, ko bo sredi mnogih ljudi. Zanj bo bol težka, bo pa že znala nanjo pozabiti. Saj je vendar vaša ljubljanka.«
 »Vse ima, kar ji sploh morem dati, Charlie. Čujte, to je prav za prav zares silno obzirno od vas. No ja, vi pač mislite na vse.«

»Storim, kar morem. Ko se bosta med seboj pogovorila, vaju oba počakam nemudoma tam gori v jedilnici.«
 »Prišla bova in hvala!«
 Ko je Chan spet stopil v hišo, je videl Diano Dixon, ki se je pozdravljala s prvimi tremi prišlecimi: Martinom, Van Hornom in Jaynesom, ki so skupaj prišli iz hotela. Z zadovoljstvom je detektiv ugotovil, da so vsi trije spet nosili svoje večerne obleke. Ali ni bilo na mestu upanje, da bodo vsi nosili tudi prav iste čevlje, kakor so jih imeli prejšnji večer?
 »Halo, gospod komisar,« je rekel Martino. »Prišli smo hitro, kolikor se je le dalo. Ali imate kaj pripravljenega?«
 »Majhen poskus,« je odgovoril Chan. »Morebiti bo naša zadeva danes tudi — zapik.«
 Jaynes si je prižgal svojo neizogibno cigaro. »Zapik — vi mislite končano? Upam že in pričakujem. Za jutri opoldne sem si dal rezervirati kabino na parniku. Torej se zanesem na vas, gospod komisar!«
 »Tako mislimo mi vsi,« je pristavil režiser. »Tudi jaz bi šel rad proč. Huntley, tudi midva bova lahko vzela isto ladjo.«
 Van Horn je skomiznil z rameni. »O, nič prijetno ne bi bilo, če bi moral ostati tu. Večeraj sem si prilično natančno ogledoval Smitha. Nič se ne bom čudil, če bo od vseh nas on še najprej odšel.«
 »Postajate primitivni, ne?« se je nasmešnil Martino. »Verjetno pod vplivom vloge, ki ste jo igrali v našem tahitskem filmu.«
 »To je misel na Hollywood,« je odvrnil Van Horn. »Od vseh izumetničenih in spačenih mest, kar sem jih videl, dobi ta kraj zlato kolajno.«
 »Vi pa sodite s pravo domovinsko ljubeznijo,« je pripomnil Jimmy Bradshaw, ki je bil ravno tedaj z Julijo stopil v sobo.
 »Ali boste imeli kaj proti temu, če vas bom citiral? Znameniti filmski igralce daje prednost preprostosti Honolulu pred nenaravnim kičem filmske naselbine.«

Pravi vzroki omejitev in pravi sovražnik

V listu »Gazzetta del Popolo« je Bergeret objavil temeljit članek, ki jasno odkriva prave vzroke omejitev in kaže na pravega sovražnika. Tako le piše: »Pravijo: omejitve čutimo, sovražna blokada je torej uspešna. Toda pomanjkanje v Italiji ni kriva sovražna blokada. Sicer pa je to pomanjkanje zdaleč bolj znosno v primeru s siromaštvom, ki ga čutijo po drugih deželah, zlasti pa še v Angliji. Pomanjkanje pa je ponajveč v zvezi z drugimi vzroki: delu je bilo treba odtegniti velike množice ljudi, zaseči je bilo treba prevozna sredstva, opremo in razno blago zaradi vojne v Rusiji. Če bi se Evropa v upravi novega reda lahko posvetila pridelavi in razdelitvi dobrin v novem gospodarskem okviru, bi gotovo lahko zadoščala svojim potrebam. Torej bo najvažnejša naloga: uminiti boljše vojske. Tako v vojaškem kakor v gospodarskem pogledu gre zdaj edinole za to, da pride še do odločitve na evropski celini. Dokler se Anglosaksoncem ne bo posrečilo nanovo pridobiti monopol nad morskimi potmi, smemo imeti vojno na morju za dobljeno. Dokler bodo naše letalske in podmorske sile potapljale toliko nasprotnega brodovja, kolikor ga Združene države in Anglija gradita nanovo, s kakšnimi ladjami naj prevažajo živež za bogataške vojske, ki naj bi si osvojile Evropo? Koliko bojnih ladij pa bi imeli pripravljeno za tak načrt in kako naj spremljajo velike prevoze, ko je znamenita premoč anglosaksonskega brodovja glede na bojne ladje prve vrste skržena na razmerje 27 ali 26 proti 21? Velika Anglosaksonska se je do-

stojala za naplunjeno vojaško in gospodarsko sleparstvo: saj so na morju, ki so ga imeli za svoje, doživeli bedne preizkušnje. — Na svojo srečo so se spravili z evropske celine, kjer bi dobili še več brc, kakor so jih doslej še vedno dobile bogataške vojske. Gospodariji morja pa krojijo usodo po

evrojem okusu. Usoda evropskih vladarjev je bila vedno odločena v Evropi in po evropskih četah. Napoleon je končal pri Lipskem, ne pa pri Waterlooju, kakor so si izmislili Angleži. Saj je tudi bitka l. 1815 odločil pruski Blücher. Edini resni sovražnik, ki ga imamo, je boljševozem. Toda tega bomo strli na bojišču. Potem bomo še videli, če ga bodo ostali naši sovražniki znali streti v lastni hiši.

Ljubljana

Koledar

Danes, petek, 13. marca; Kristina, devica.
Sobota, 14. marca: Matilda, kraljica.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa c. 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Redeči križ poročja: Glede zamenjave bivšega jugoslovskega denarja, poslanega od vojnih ujetnikov svojcem, sporočamo, da se mora vložiti prošnja na Banca d'Italia in ji priložiti domovnico pošiljatelja (vojnega ujetnika), originalno potrdilo in kuverto poslanega denarja.

Zapora dragocenih kovin in vrnitev neplačanih dragocenosti. Na vprašanje ministra za korporacije, če se sme smatrati, da je trgovskim tvrdkam, ki so nameravale kupiti dragocene predmete, dovoljeno jih dobaviteljem vračati neplačane, se sporoča v soglasju z ministrom pravosodja, da se smatra takšna vrnitev za dopustno, kolikor se ne more smatrati za odtujitev. Razume se, da morajo dobavitelji, ko jim je blago vrnjeno, ki so ga bili prodali, smatrati, da je podvrženo zapori v smislu kraljevega ukaza z dne 3. septembra 1941. (Službeni list 442-72-41) in ga prijaviti v svojih inventarjih.

Sliko presv. Srca Jezusovega v vsako slovensko hišo! Kupite jo, stane le 3 lire!

Osebné izkaznice v Mostah. Tisti prebivalci Most, ki so prošnje za osebne izkaznice vložili v ljudski šoli v Mostah, pa zdaj ne morejo po izkaznice v šolo, bodo svoje osebne izkaznice dobili današnjih četrtak 12. t. m. med 9—12 v Cernetovi gostilni pri »Sedmiču« na Zaloški cesti. Spet pa opozarjamo, da mora vsak upravičenec sam priti po osebno izkaznico, ker jo pred uradnikom mora sam podpisati, razen nje pa mora podpisati tudi dva kartotečna lista.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Petek, 13. marca ob 15: »Rokovnjač«. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol.
Sobota, 14. marca ob 17.30 »Zaljubljena žena«. Izven. Znižane cene.

Opera:

Petek, 13. marca: »Sv. Anton, vseh zaljubljenih patron«. Red A.
Sobota, 14. marca: »Eugenij Onjegin«. Red B.

V treh vrstah...

V okviru štajerske Domovinske zveze je bila zdaj v Mariboru ustanovljena tudi šahovska zveza. Novo izvoljeni odbor si je nadel več važnih vlog za razširitev te kraljevske igre na štajerskem. Med drugim je sklenila zveza, da bo vodila posebne učne in moštirske tečaje in prirejala medmestna tekmovanja. Igtalne prostore bo imela zveza v kavarni »Centralc«.

Na precej prometni cesti, ki vodi iz Celja v Rogatec, se je bila oni dan pripetila smrtna nesreča. Velik avtobus, ki vzdržuje promet, se je na poti zaletel v nasproti prihajajoči avtomobil. Ob tem trku je bil sofer luksuznega avtomobila, Lešnik, na mestu mrtve, pa tudi dva potnika v avtobusu sta bila smrtonovarno poškodovana.

Na prometni mariborski Beethovnovi ulici se je zaradi oslabelosti zgrudil dr. Miroslav Ploj. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Kolesarja Antona Šturma, ki se je peljal proti svojemu domu v Račje pri Mariboru, je na cesti zadel m. m. vozoveči avtomobil in ga ob tej priliki vrgele na tla. Šturm je dobil tako hude poškodbe, da so ga morali hitro prepeljati v mariborsko bolnišnico.

sta prodajala gledališke vstopnice. Je pa resnica, da so vse vstopnice za gledališče prodane skoraj vselej ves teden naprej.

Sodo je prodal za moko neki zlikovec, ki so ga oblasti zdaj ujele. Sodo je mož seveda nakradel v nekem skladišču in jo dobro prodal kot belo moko.

Učiteljica Lela Popovič, ki je bila voditeljica komunistične bande, je bila ujeta v bližini Leskoveca.

Zdaj je najprikladnejši čas za nasad kokljam

Ljubljana, v marcu.

Da je dobro imeti dobre nesnice smo se pred nedavnim še lepo prepirali. Jaje ni bilo nikjer dobiti in če so jih že imeli naprodaj tedaj so bila tako slaba, da si jih navaden človek ni mogel privoščiti. Kdor pa je že prej redil v domačem kokošnjaku dobre nesnice, temu ni bilo treba trpeti pomanjkanja jajc, saj je imel vsak dan sveža. Mnogi so se prav zadnje čase odločili, da bodo tudi oni začeli kokošariti. Zakaj ne, ko pa stvar ni ne stane toliko kot si človek misli. Kokoši pač niso izbirčne v jedi in jim gre v slast vse, kar ostane od kosila in kar bi sicer padlo v peč ali smeti.

V naslednjem naj vam ponatisemo nekaj prav dobrih nasvetov iz zadnje številke »Orača«, kjer nam strokovnjak popisuje kako je nasajati jajca, da bomo imeli od njih pozneje čim več koristi.

Zanimiv in poučen članek je napisal g. Paljk in želimo, da se njegovih preizkušenih nasvetov tudi držimo.

Jajca za vađenje

Marec je najugodnejši mesec za nasad kokljam. Znano je namreč, da dozore jarcice, ki so izvaljene v marcu in aprilu, do jeseni in razlo na nesti prav kmalu in nato potem vso zimo.

Če imamo preizkušene nesnice in tudi dobrega petelina, odberemo jajca najboljših nesnic ter jih nasadimo. Ako pa z lastnimi nesnicami še nismo čisto zadovoljni in si želimo boljših in pridnejših, si rajši preskrbimo valilna jajca v kakšnem kokošarskem središču, kjer rede dobre, čistokrvne plemenske kokoši, ki izkazujejo dobro nesnost. Samo v takih rejčkih središčih in morda tudi pri priznanih perutinarjih, ki vodijo nesno kontrolo, bomo dobili zajamčeno pristno plemensko blago, da si na ta način zboljšamo svoj kokošji rod. Vsak lahko dobi odbrana valilna jajca najboljših nesnic pri kmetijskem oddelku Visokega komisariata in to celo po znižani ceni. Pa čeprav bi morda morali plačati za vsako valilno jajce 1 ali dve liri več, bi to ne bilo pretirano, če pa pomislimo, da se bo iz njega izvalila čobra nesnica, čistokrvna in plemenita žival, ki bo znesla kakšnih 100 jajc več na leto, kot pa malovredna brezpasemka.

Valilna jajca morajo biti sveža

V splošnem ne smejo biti stara več kakor 14 dni. Če smo si nabavili jajca od drugod, jih moramo previdno prenesti domov. Najbolje je, če jih prenesemo. Če se pa moramo pri tem voziti z vlakom ali avtobusom, jih imejmo na kolenih, dobro zavarovana in posamezno zavita v papir. Ako se namreč jajce pretrese in se v njem pretrgajo neke nitke, ki so razpredene v beljaku in drže rumenjaki v pravni legi sredi jajca, se iz njega nič ne izleže. Jajca, ki smo jih prinesli od drugod, morajo vsaj en dan počivati preden jih nasadimo koklji. Če pa odbiramo jajca za nasad od lastne kokoši, jih moramo sproti pobirati iz gnezda. Moramo jih redno vsak dan tudi obračati. Valilnih jajc ne smemo hraniti v plevah, otrobih ali mivki, ampak v nepokriti skatliji ali pa — kar je najbolje — v plitvem zaboju iz letvic, da more zrak krožiti okoli njih.

Oblika in teža

Valilno jajce mora imeti pravilno obliko. Ne sme biti prepodolgovato, niti preveč okroglo. Jajčna lupina bodi gladka in ne hrapava in čisto cela t. j. brez najmanjših razpok in tudi snažna. Jajce mora tehtati 60 do 63 gr. Onesnaženih jajc ne uporabljamo za nasad. Z umivanjem jajc v mlačni vodi uničimo namreč fino voščeno plast, ki obdaja lupino. Če pa že moramo kakšno onesnaženo jajce umiti, storimo to zelo previdno in malo pustimo, da se samo posuši. Mokrih jajc ne kaže brisati, da ne zamazamo v lupini luknjice, skozi katere diha razvijajoča se piščica. Predobna in predebela jajca tudi niso za nasad. Zaradi lažje in poznejše kontrole je najbolje, če moremo nasaditi koklji jajca ene same nesnice.

Nekaj besed o koklji

Prvenstveno prihaja za kmečke razmere v poštev naravna koklja t. j. kokoš, ki je prenehala nesti in začela kokljati. Ker pa niso mlade kokoši zanesljive valilke, vzemimo rajši starejšo kokljo, ki se je izkazala že v prejšnjih letih kot dobra mati. Kokoši tudi ni mogoče prisiliti k valjenju. Ko opaziš, da posedla ta ali ona kokoš v gnezdu in našopiri perie, če se ji približaš in si gnezdo spet hitro poišče, če jo dvigneš iz njega, ji vsekakor še ne smeš zaupati, ker so koklje kaj muhaste in večkrat že po nekaj dneh puste gnezdo, prenehajo kokljati in začno spet nesti. Zaradi tega jim najprej podložijo 2 ali tri umetna jajca. Šele ko čez nekaj dni ugotoviš, da vztraja na jajcih, ji lahko nasadiš prava valilna jajca, še prej pa se prepričaj, če kokoš nima mrčesa.

Iz Srbije

500 parov čevljev je na prošnjo kraljevske občine poslala tja Centrala za kože s pripombo, da se morajo ti čevlji razdeliti res najpotrebnejšim in samo tistim, ki so brez obutve.

Tudi gledališke vstopnice so prišle na črno borzo. Nedavno so aretirali dva mlada dečka, ki

»Vzajemna posojilnica v Ljubljani«

naznanja, da je umrl gospod

Rado Šturm

ravnatelj posojilnice

Bil je spreten uradnik, vesten v službi ter izredno blagega značaja. Zato ga bomo ohranili v hvaležnem spominu.

Njegov pogreb bo v petek, 13. marca 1942, ob pol 4 popoldne iz kapele sv. Nikolaja na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, 12. marca 1942

Upravni in nadzorni odbor

KONEC GREENEJE V

a. S. van Dine

KRIMINALNI ROMAN

17

»Vse to troje skupaj, bi dejal. Njena usta so bila odprta in so imela izraz globokega začudenja.«

»In njene roke so krčevito stiskale odejo,« je nadaljeval Vance sam pri sebi.

Vstal je in nekaj minut hodil po sobi sem in tja.

»Poslušaj me, Markham,« je dejal končno in se ustavil pred njim ter se prijel za stolovo naslanjalo. »V tej hiši se dogaja nekaj preveč strašnega, da bi si mogli predstavljati in razumeti. Morilec ni neznanec, ki bi bil prišel od zunaj in ki bi bil morilec po naključju. Gre za čisto pravi premišljeni umor, ki ga je uprizoril človek, kateremu je bila hiša natančno poznana, ki je točno vedel, kje so električna stikala, ki je dobro poznal navade v tej družini in ki je dobro pretehtal trenutek in način, ki bi bil primeren za izvedbo njegovega okrutnega načrta. Mi stojimo tu pred strašnim moralnim breznom. Zločin pretleko nič ima svoj izvor v najmračnejših in najstrašnejših globinah človeške duše. Sovražstvo in protinravne želje, pošastni nagoni in pohlep, vse to so lahko izvor zločina. Kadar človek želi govoriti o zločinu, ni razumno, če ne govori o drugih, ka-

kor da drži roko kriven.«

To ni bil več tisti brezbržni Vancejev glas. In ne bi se mogli odtegniti svojemu čudnemu notranjemu glasu, ki nam je dejal, da se je njegov menjajoči se poudarek poigraval z nami.

»Ta hiša je gnila, Markham; v razkroju je in je njen moralni propad neskončno hujši kot pa tvorni. To je velika stara in zapuščena hiša, katero je prevzel duh pokopanega rodu. Hiša, ki jo obdaja divji vrh ob bregu kalne in žalostne reke: šest nemirnih, bolnih in slabotnih ljudi, ki jih je popačeni idealizem starega Greeneja prišilil, da živijo skupaj četrt stoletja, jezni drug na drugega. Iz dneva v dan je njihovo medsebojno sovražstvo hujše in prav tako vsak dan bolj raste nestrpljivost, nezaupanje in zavist. Njihovi živci postajajo čedalje občutljivejši, njih možgani pa se povzpenjajo do najnevarnejših zločinov.«

»Dobro razumem vse to, Vance,« je pripomnil Markham nekoliko presunjen, toda tvoji sklepi so bolj teorija, rekeli bi učenost. Kakšna je po tvojem mnenju zveza med nenavadno pokvarjenostjo v kakšni družini in zločinom preteklo noči.«

»Ni nobene zveze, o tem sva si edi-

na; in vprav to je tisto, zaradi česar je sedanjí položaj tako strašen in grozen. Nekdo se skriva v senci in čaka. Tak vtis sem imel že, ko sem komaj prestopil prag te hiše. In vse popoldne sem obupno poskušal najti vsaj eno stvar, ki bi mi to potrdila, pa je nisem našel. Imel sem vtis, da se vrtim po nekem labirintu med skrivnimi vrati, skrivališči in skrivnostnimi zasedami. Nič zdravega, nič normalnega. Nenavadna hiša, v kateri bivajo tuji, pošastni stvorci, od katerih je vsak zaprt in vzbuja grozen strah, ki je rodil pretleko noč svoj strupeni sad.«

Markhama so te besede glaboško ganile. Potisnil je vstran kučjige, ki so bile nakopičene na mizi pred njim, ter odgovoril:

»Zdaj razumem, kako so te tvoji občutki mogli privedi do čisto določenega mnenja o tem dogodku.«

»Spomni se,« je nadaljeval Vance, »sopulega in prestrašenega Julijinega izraza v trenutku, ko je umrla; nerazložljivega časovnega razdobja med obojema streloma; prižiganih luči v obeh sobah; Adinega pripovedovanja; tiste roke, ki jo je iskala v temi; in potem nikjer nobenega sledu o vlovu.«

»Nerazumljivo kot več drugo. Človek, ki hodi po hiši v času tiste pol ure, ko se je zgodil zločin; človek, ki ve, da lahko gre in pride, ne da bi vzbujal sum in bi ga kdo motil.«

»To nazadnje še ne bi bilo najbolj čudno,« je menil Heath, ki ni hotel opustiti svoje praktične domneve. »Lahko je bil soudeležan tudi kdo od štirih služabnikov.«

»In ta sokrivec,« je odvrnil Vance z nasmehom, »ta sokrivec, ki je določeno minuto odprl glavna hišna vrata, se je spozabil in obvestil vlovilca o razmestitvi sob. In potem, ko je prišel v hišo, se je izgubil, tekel skozi jedilnico, taval navzgor po stopnicah, skrivaj tekal po hodniku, vdrl v dve spalnici, se pustil preplašiti, streljal na dve ženski in zaradi večje gotovosti prižgal luč tako, da je zavrel stikalo, ki je bilo skrito za omaro, spet šel po stopnicah navzdol, ne da bi stari Sproot, ki je šel nekaj stopnic za njim, slišal najmanjši sum; in če je šel tih... Čuden tat, res, sokrivec pa še bolj čuden! Ne, vaša razlaga ne drži, ne, ne drži. Edini način, kako najti kakšno razlago, Markham, je ta, da se poglabimo v nenormalnost te družine.«

»Toda, Vance, položaj tam poznamo,« je odvrnil potrpežljivo Markham. »Jaz s teboj vred priznam, da gre za nena vaden, toda ne tudi nujno kriminalen primer. V družini ni težko naletetjo na člane, ki si med seboj nasprotujejo in med katerimi končno izbruhne sovražstvo. Toda sovražstvo na splošno ni vzrok zločina in še ne predstavlja zadostnega razloga za kakšno posebno obtožbo.«

»Morda ne, toda če so ljudje, ki se sovražijo, prisiljeni živeti skupaj, lahko to rodi krute posledice. Pred nami so nenavadna grozna dejstva, ki zahtevajo natančne preiskave.«

»Izrazi se že enkrat malo bolj določno. Kakšna so ta dejstva?«

»Poslušaj, tale,« je odgovoril Vance, prižgal cigareto in se vsedel na rob

mize. »Čemu je prišel k tebi Chester Greene, da bi čimprej hitel na pomoč? Zakaj je izginil samokres? Morda bi si vso stvar znali razložiti, če bi se samokres našel, toda ne verjamem, da bi se? Kaj se je zgodilo s samokresom? Je mar res izginil, ali pa ga je Chester skrnil? Stvar ni jasna. Sibilja je dejala, da ga je videla prejšnji teden. Ga je res videla? Gotovo bi bili vsaj korak naprej, če bi se nam posrečilo ugotoviti, kakšno je bilo tisto skrivnostno romanje tega orožja. Zakaj je Chester tako natančno slišal prvi strel, Rex pa ob istih okoliščinah ni slišal strela, ki je počil v Adini sobi? In zakaj je med obojema streloma poteklo toliko časa? In majordom Sproot, ki govori toliko jezikov, ki bere Marziale, je takoj prihitel na pomoč, pa ni videl ne slišal nič! Kaj so potem pomenile preoške grožnje sobarice Hemming, ki je dejala, da se bo Gospod masčeval in zatrl rod Greenejev? Po njeni glavi so blodili temni svetoписemski spomini, ki so morda manj nejasni, kakor bi se utegnili zdeti. In ta nemška kuharica? Čeprav je na zunaj tako flegmatična, vendar ta ženska ni prav nič domača, četudi že dvanajst let vdano služi v tej družini. Spomni se, kako je ona razlagala. Njen mož je bil prijatelj Tobija Greeneja in stari Tobija je v oporoki določil, da ona lahko ostane pri hiši, kolikor časa hoče. Zakaj? Je pa še mnogo drugih »zakaj?«. Potem je še Rex s svojo čudno izoblikovano glavo, omahujočimi udi in svojimi živčnimi napadi. Odkod izvira njegova razburjenost? Vrnimo se k uganki o lučeh.

Andrejčkov
Jože:**Žalost in veselje**Roman
v slikah

Risal Jože Beranek — Besedilo priredil Mirko Javornik

466.

Ni jima bilo toliko za lov kakor za razvedrilo. Uživala sta nad razkošjem neizmernih gozdov, po katerih je jezdila lovška družčina. Stoletna drevesa so razprostrala nad njimi starike, za mahom porasle veje, v katerih je gneznilo na stoline pličev.

467.

Tu pa tam se je katero, po starosti posušeno drevo nagnilo na tla ter počasi trohnelo. Spreminjalo se je v prst ter pripravljalo hrano mlajšemu zarodu. Tako se na svetu spreminja vse. Starina se dolgo upira viharjem, potem pa da prostor mlajšim.

468.

Viljem in Tomaž sta potovala po pragozdu, ki ga ni bilo ne konca ne kraja. Mlad Indijanec, ki sta ga vzela s sabo, jima je večkrat moral sekati pol skozi goščo. Večkrat so prišli do samotnih dreves na jasah, odkoder so se vzdignile pod oblake jate golobov.

30 km dolg predor naj veže Donavo z Adrijo

Predor naj bi šel skozi kraški svet in vezal Vrhniko z Vipavo

Ze precej časa imajo v načrtu novo vodno pot, ki naj bi vezala Milano-Po-Venezio z Balkanom, zdaj pa se je pridružil še drug zanimiv načrt, ki naj veže Donavo z Adrijo. »L'Eco di Roma« poroča, da prav zdaj preučavajo pot, ki bi tekla od izliva reke Isonzo, že povezano z veneziansko plovno mrežo po litoranskem kanalu. ter šla po Vipavščici, kjer bi jo z vrsto zatvornic dvignili na 300 m nad morjem. Odtod bi šla skozi 30 km

dolg predor do Vrhnike in prišla v zvezo z Ljubljano in Savo. Omenjena agencija poudarja, da bi bil predor Vrhnika-Vipava skozi kraške predele eno največjih gradbenih del, saj bi plovba po tem pasu trajala dobrih šest ur. Stroški za gradnjo bi sicer bili prav veliki, a velike gospodarske koristi zaradi silnega porasta mednarodnega prometa bi delo gotovo kmalu poplačale.

»Talkovci« na delu

Finska organizacija, s katero so zamašili luknjo, ki je nastala zaradi pomanjkanja delovnih moči

Na Finskem poleg drugega primanjkuje tudi delovnih moči. Zato je moralo biti mnogo del, ki so jih imeli pred začetkom sedanje vojne Finci v načrtu, odloženih na poznejši čas, na dobo po vojni. Ker pa je kljub temu treba na nek način zadostiti najraznovrstnejšim ljudskim potrebam, čeprav je vojna, so Finci ustanovili posebno organizacijo, ki skuša v vsakem oziru finskemu narodu v sedanjih resnih časih pomagati, kolikor se le da. Na ta način so hoteli zlasti zamašiti luknjo, ki je nastala v deželni zaradi pomanjkanja delovnih moči. Da na Finskem res ni dosti delavcev na razpolago, o tem nas lahko prepriča dejstvo, da so bili poklicani pod orožje tudi tisti, o katerih bi človek mislil, da bodo gotovo prišli prav nazaj na vrsto. Mimogrede povedano, prizaneseno tudi ni bilo slovitim smučarjem, ki so na svetovnih prvenstvih odnesli sijajne favorike.

Organizacija, ki so jo na Finskem ustanovili zaradi sedanega pomanjkanja delovnih moči, se imenuje »Talko«. Beseda »talko« pomeni toliko kot »prostovoljna pomoč«. To je že stara finska organizacija. Ustanovljena je bila že pred nekaj stoletji. Organizacija se udeležuje skoraj na vseh področjih finskega gospodarskega življenja. Posvetila se je izsuševalnim delom, sekanju lesa po gozdovih, po tovarnah nadomešča tiste delavce, ki so bili poklicani k vojakom, na kratko rečeno, posvetila se je vsemu, kar more le količič pomagati bližnjemu, ki je v stiski in težavah. Organizacija »Talko« šteje lepo število članov, ki nosijo v gumbnici srebrno zvezdo kot svoj znak. Njihovo delo je popolnoma prostovoljno. »Talkovci«, če jih smemo tako imenovati, žrtvujejo v dobredelne namene, oziroma za splošno narodno korist ves svoj prosti čas in v številnih primerih tudi svoje premoženje.

Vojna in razgled po gospodarskem svetu

Vsaj tri četrtine prebivalstva na zemlji je v vojni

Odvč bi bilo poudarjati, da je vojna, kakršna je sedanja, rodila vsestransko zelo globoke posledice, zlasti pa še na gospodarskem polju, pa naj bo to pri vojskujočih se narodih, ali pa pri tistih, ki so ves čas dozdaj še ostali nevtralni. Točno je sicer težko reči, kakšne so prav za prav te vsestranske posledice vojne. Se najverneje njihovo sliko nam vsekar podaja statistika. Iz njih se, čeprav ne čisto natančno, gotovo pa precej jasno vidijo učinki vojne na splošnem svetovnem gospodarskem polju. Podatki, ki jih dajo te vrste statistike, so pač najboljši prikaz vsega sedanjega gospodarskega stanja. Sicer se precej približen prikaz, pa vendar zelo zanimiv in poučen.

V rokah imamo statistiko od marca 1941. leta. Ker pa je vojna šele po tem datumu dobila svoj

pravi razmah, oziroma vsaj večji, kot ga je imela prej, ko še ni bila razširjena na tako velika svetovna področja, je razumljivo, da so posledice vojne danes še dosti večji, kakor pa so bile lanskega marca.

Le 15% Evropejcev ni v vojni

Najprej lahko vidimo iz omenjene statistike, da niti 15 odstotkov evropskega prebivalstva ne pripada narodom, ki so se lani že vojskovali. Če računamo, da ima Evr pa brez Rusije približno 400 milijonov ljudi, lahko po tem takim računom, da lanskega marca ni bilo izven vojne niti 60 milijonov Evropejcev. To so bili predvsem Španci, Irci, Portugalci, Švedji, Švicarji in Turki. Če upoštevamo,

mo, da so se pozneje zapletle v vojno še Rusija, Japonska in Združene ameriške države, si lahko predstavljamo, kako ogromno število ljudstva je danes v vojni. Lahko kar seštejemo, vsaj približno: V Evropi po zgornjem okrog 360 milij., Rusija 6 približno 180 milijoni, Japonska z nekako 100 milijoni, Amerika, to se pravi, samo Združene države z okroglo 130 milijoni in potem še Kitajeka s kakimi 450 milijoni, Nizozemska Indija s približno 60 milijoni in številni narodi, ki se bjejo za angleški imperij izven Evrope. Mirne duše torej lahko trdimo, da je danes najmanj tri četrtine vsega prebivalstva na zemlji v vojni.

»Prejšnja svetovna vojna dosti bolj krvava«

V primeri s celotnim številom prebivalstva na zemlji se ravno še ne pozna prav preveč število žrtev, kolikor jih je bilo do lanskega marca. Pa tudi na premoženju še ni ravno tako velikanskih izgub, da bi močnejše padle v oči. Prejšnja svetovna vojna od leta 1914 do 1918 je bila — kakor pravi poročilo, ki je te dni izšlo v italijanskem časopisu »L'Avvenire d'Italia« — dosti bolj krvava. Vojna z Rusijo in Japonsko pa je tudi v statistiko prinesla v tem oziru pravo revolucijo, kajti od tedaj, ko se vojskujeta tudi omenjeni dve državi, je število vojnih žrtev silno naraslo, pa ne samo število žrtev, pač pa se njene posledice dosti bolj poznajo tudi na polju gospodarskih dobrin.

Na strogo gospodarskem področju — piše omenjeni list — so se

že v mirnem času pokazali znaki nereda

in je svetovna trgovina začela ubirati odločno drugačno pot, kot jo je hodila prej. Z izbruhom vojne pa so nastala še nova številna težava vprašanja, ki so temeljito spremenila vsakdanje življenjske pogoje in razmere, zlasti v tistih deželah, ki so bile najbolj izpostavljene.

Ziviljenjski stroški prebivalstva so začeli vedno bolj naraščati. Ti predstavljajo v vojskujočih se državah 70 odstotkov čistih narodnih dohodkov. V nekaterih nevtralnih državah, kakor na primer na Švedskem, dosežejo 40 odstotkov.

Država je postala glavni odjemalec industrije in trgovine

in glavni, če ne celo edini klient na denarnem trgu. To se je zgodilo na podlagi gospodarskih in finančnih ukrepov.

Dohodki od državnih in drugih davčnih odgovarjajo 35 odstotkom čistih državnih dohodkov v Nemčiji, 30 odstotkov v Kraljevini Italiji, 22 odstotkov v Združenih ameriških državah in na Švedskem, 20 odstotkov v Švici. V Italiji znašajo državni davki 25 odstotkov čistih državnih dohodkov.

Ker z davki ni bilo mogoče pokriti vseh potreb, ki so se pojavile v izrednih razmerah, se je bilo treba zateči k posojilom.

Po končani vojni se bodo razmere spet uredile

Kapital bodo začeli uporabljati spet v tiste namene, za katere je bil prvotno določen, in industrija ter trgovina bosta prišli spet v svoj normalni tir. Zdaj je ta kapital naložen v podjetja, ki so v visokem stanju likvidnosti.

Vojno gospodarstvo črpa uspehe neposredne organizacije proizvodnje, razdeljevanja in potrošnje, kakor to kažejo omejitve z živili ustalitev cen in ureditev izvoza in uvoza. »Cene in plače« — je dejal predsednik nemške Narodne banke — »niso več vladni instrument proizvodnje«.

Vojna je pritegnila

z dežele nove delovne moči

V Združenih ameriških državah je ta dotok kmečkih ljudi v mesta olajšal težave pri poljedelstvu. V državah, kjer je že prej primanjkovalo delovnih moči za kmečka dela, pa je novo stanje rodilo svoje posledice.

Lepi upi za bodočnost

Na denarnem trgu se pozna — pravi končno to poročilo — da je nemška marka postala precej trden denar, prav tako pa je tudi z menicami. Spritno tolikšne delavnosti bi bilo pričakovati, da se bo v bodoče splošno blagostanje človeštva lahko v znatni meri povečalo.

Preveč živahno je bilo na solunskem »črnem trgu«

Kakor se vidi iz poročil, ki prihajajo iz Soluna, tam precej cvete črna borza. Eno teh poročil pravi: Na podlagi ovadne je policija v Solunu obkolila kavarno na cesti Aleksandra Velikega, ki je zadnje čase postala priljubljeno zatočišče črnoborzičancev. Ob priliki ene same policijske racije so zaprli 1200 ljudi, ki so bili osumljeni udeleževanja na »črnem trgu«. Kaznovali jih bodo strogo.

Japonska vlada bo poslala skupino vladnih in zasebnih strokovnjakov v dežele, ki so jih japonske čete nedavno zasedle, da bi preučili vse možnosti in prilike glede pridobivanja surovin. Veščaki bodo morali tudi prečiti škodo, povzročeno po holandskih in britanskih četah, predeno so se umakile. Na podlagi teh ugotovitev bodo morali izdelati načrte za gospodarsko preureditev zasedenih pokrajin.

DOBRI STARI ČASI

Med slikovitim in skalnatim podnožjem Dent di Vecchia položnimi grebeni Nave, skalnatim podnožjem Dent di Vecchia ali Canne d'Organo, in med sedlom Piano Biscagno, med Colmaregio in Sasso Grande, ki leži na meji globine Val Colla od Lugana do Cadra. Med Marijino bukvo in med gozdom ob robu grebena se razprostira gola, s travo porasla trata.

Beguna sta preudarjala vse možnosti. Po kateri poti naj gresta? Ali naj poiščeta stezo pod bukvi, o kateri je govoril naklonjeni stražnik, ali naj stopita v gozd? Ne, skozi gozd ni bilo varno, zaradi divjačine, ki je šla malo prej vanj. V gozdu je za ped visoko suhega listja. Nemogoče bi bilo, da bi šla skozi, ne da bi opozorila nase vse volhunske pse, ki stikajo tod okoli. In od blizu jima probleka nič ne pomaga. Ali naj gresta po stezi? Pod bukvi jih je več. Katera je prava? Pedraglio je preklinjal Franca, zakaj ni šel z njima.

V tem je opazoval odvetnik Colmaregio, na katero lahko doseže, ne da bi bilo treba iti skozi gozd. Dvakrat je bil že na Colmaregii, na ponosnem, strmim, s travo poraslem vrhu Boglie, po kateri gre prav čez sredo meja. Vedel je, da od tam lahko gresta v žvicarsko vas Bré. Sklenil je, da poskusi to pot. Na pobočju, ki se vzpenja od Marijine bukve proti Colmaregii, nista videla nikogar. Vrh so zakrivali oblaki.

Nekaj korakov pred bukvi ju je zajela megla, ki so je privlekla od onega pobočja in se hitro razprostrela po drugem, mrzla in gosta megla, ki jo je »Bog poslala«, je rekel odvetnik. Nista videla niti pet korakov pred seboj. In tako se je zgodilo, da se je Pedraglio ob bukvi skoraj zadel ob financarja.

105

Bil je eden od štirih. Imel je nalogo, da varuje golo trato med pobočjem gore in gozdom. Ko je zagledal malega človeka z velikim klobukom, je rekel: »Na Boglio, gospod!« Odvetnik je hitro vrgl košaro proč. Stražnik ni končal stavka. Obstal je za trenutek z oprtimi usti in potem vzkljnil: »Kako?«

Odvetnik ni pričakoval drugega. »Tako!« je rekel mirno. In z ohema rokama ga je prijel za prsa, ter ga sunil s pestjo tako močno v trebuh, da se je stražnik zvalil po travi in dvignil noge kvišku. Pedraglio je hitro priskočil in mu iztrgal puško. »Če boš kričal, pes, te bom spekel,« mu je rekel.

Kako naj bi kričal? Če ga je odvetnik sunil v trebuh, potem četrt ure ne bo mogel niti zadihati. In res je ležal ko mrtev in je bil zadovoljen, da je mogel zastokati »Ojoj, ojoj!«

»Saj ni nič, saj ni nič,« mu je rekel odvetnik z običajno, šaljivo ravnodušnostjo. »To so udarci, ki vam bodo dobro deli, boste videli. Zdaj pa se postavite lepo na noge in pojdite z nama na Colmaregio. Boste videli, kako bo lepo šlo. Tegale nalašč nisem uporabil.« In pokazal mu je ključ.

»O kakšna pest!« je stokal stražnik. »O kakšna silna pest!« »Pot navzgor je precej težka,« je nadaljeval odvetnik in vzela puško iz Pedraglievih rok. »Toda midva vas bova porivala s tole stvarjo, če dovolite. Potem boste šli z nama v Bré. Puško vam bova nesla midva. Vj pa nama boste nesli zato to košarico. Vam je prav? Pojdimoa«

Nesrečniku se ni posrečilo, da bi stopil na noge. Tu ga nista smela pustiti, ker je bilo nevarno, da bi začel kričati na pomoč. »Tepec!« je rekel Pedraglio. »Preveč si ga!« Odvetnik mu je odgovoril, da mu je dal pravi ženski sunek. Vrnil je prijatelju puško, zagrabil stražnika za ovratnik uniforme, ga postavil na noge in mu ukazal, naj si naloži košaro na rame. »Naprej, zaspaneel« je rekel. »Naprej, lenuh!«

Naprej skozi gosto in mrzlo meglo, naprej, naprej! Pobočje je silno strmo, treba je velikega truda, da se ustavi noga med čopi mehke trave. Drsi jim, delajo z nogami in rokami, a nič

ne de, naprej, naprej, za svobodo! Naprej skozi gosto meglo, ko nevidni duhovi. Najprej ponarejena Marjana, potem stražnik, ki sopiha in stoka pod težo košare, potem ponarejeni gospod Giacomo, ki mu oblublja lepe razglde in ga suva s puško.

Puška dela čudeže. V pol ure dosepejo vsi trije do grebena, ki gre navzdol do Bré, nekaj korakov pod vrhom. Tedaj sedejo na travo in na vrat na nos zdrčijo navzdol. Začne deževati, megla se razprši, in tam doli ob vznožju zagledajo rdečkaste nizke gozdove.

Prvi je sfrčal tja častitljivi cilindar gospoda Giacomo, ki ga je zagnal navzdol Pedraglio, z vzklikom: »Živijo Italija!« dočim je vlekel stražnika za roko s seboj. V Bré je Pedraglio sprožil puško, nakar je vsa vsa prihitela skupaj. Razdelil je med može zganja in med dekleta sladke pijače. Prosil je župnika, če sme obesiti v cerkvi sto pošast suknojev, v znamenje prejete milosti. Sedel je k mizi, da bi jedel s stražnikom skupaj, rekel je župniku, naj pridiga stražniku, da mora odpustiti sunke, ki jih je dobil v trebuh. Potem mu je prebral iz redovniške pesnitve kitico, ki se je končala takole:

»In pater Laternon je v t'm oziru menil,
da je tudi on prepričanje spremenil.«

Če se je spremenil pater Laternon, mu je dokazoval, se lahko spremeni tudi on. Prigovarjal mu je, naj pobege ter mu med splošnim sm'hom in ploskanjem sčkel uniformo in nataknil »pošast suknojev.«

Edino odvetnik se ni smejal. »In ubogi Maironi?« si je mislil.

Franco ni šel čez Castello. Ko je dospel do kapelice v Rovaji, je šel navzdol po stezi, ki pelje do studenca Caslano. Dospel je do cestice, ki drži na Casarico, šel po tej navzgor in pri zadnjem ovinku pod Castellom, kjer se prikaže cerkev v Parli v okviru p'čin, je šel na desno v dolino po kozji stezi. Pod cerkvijo v Logii je splezal navzgor in dospel do Maironijeve vile, ne da bi koga srečal.